

О.О. ФАЛЬЧЕНКО, к.е.н., ст.викл. НТУ «ХП», Харків
І.В. КРОТОВА, студентка НТУ «ХП», Харків

РОЗВИТОК АУДИТУ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Перехід економіки України на ринкові відносини призвів до радикальних змін в плануванні, обліку та контролю виробничо-господарської діяльності, трансформації системи управління комерційними організаціями. Зовсім іншими стали цілі підприємництва, засоби їх досягнення, економічна основа суспільства. Ринкова економіка диктує нам свої норми, а для розвитку економіки необхідно слідкувати за роботою підприємства. Це і є головна задача і проблема аудиту.

Метою написання статті є дослідження розвитку аудиту в Україні, прослідкувати етапи розвитку з часів, коли Україна була поневолена і до часів незалежної країни.

Методологічною базою дослідження є праці вітчизняних фахівців, таких як: Бутінець Ф.Ф., Усач Б.Ф., Білик М.Д., Кулаковська Л.П., Петрік О.А., Сопко В.В., Богомолів А.М., Бурцев В.В., та інші, які показують, що проблеми розвитку аудиторської діяльності, як економічні явища, дуже важливі в наш час і потребують подальшого наукового дослідження.

Методи економічного управління та контролю, які використовувались в період адміністративно-командної системи управління нашим суспільством, не можуть вже дати добрих результатів. Першочергово відтепер враховуються інтереси власників комерційних організацій, їх акціонерів, пайовиків, трудового колективу.

Перед комерційними організаціями України в умовах ринкової конкуренції постає завдання структурної перебудови системи корпоративного управління з метою забезпечення конкурентноздатності, ефективного функціонування та розвитку організації.

Самостійний початок розвитку аудиту в Україні почався у 1991 році після

набуття Україною незалежності.

Офіційне визнання обов'язкового аудиту відбулося 1993 р. у зв'язку з прийняттям Закону України "Про аудиторську діяльність", у якому визначені правові засади здійснення аудиторської діяльності в Україні, що спрямовані на створення системи незалежного контролю з метою захисту інтересів власника. Відповідно до даного закону у тому ж році була створена Аудиторська палата України (АПУ), яка функціонує як незалежний самостійний орган на засадах самоврядування. Також у 1993 році згідно з тим же Законом України "Про аудиторську діяльність" була створена Спілка аудиторів України (СПА), яка займається питаннями розвитку аудиторської діяльності в Україні.

За цей час з маловідомого терміну аудит перетворився на невід'ємний елемент економічних відносин.

Однією з причин гальмування розвитку аудиту в Україні є те, що вона впродовж багатьох століть була поневолена іншими державами. Рівень розвитку аудиту значною мірою залежав від розвитку продуктивних сил і виробничих відносин цих країн.

За характером посада аудитора поєднувала посади діловода, судового секретаря.

На сучасному етапі розвитку національної економіки спостерігаємо значні зміни у методах і механізмах господарювання, зумовлені розширенням і зміцненням недержавних форм власності, приватизаційними процесами, розвитком міжрегіональних і міжнародних зв'язків, побудованих на ринкових засадах.

Формування приватної власності як альтернативи державному сектору економіки зумовило виникнення низки нових професій в економічній сфері, де важливе місце належить аудиторам.

Сучасна практика суб'єктів аудиторської діяльності має широкий спектр робіт, про які мова буде йти нижче. Тому дуже важливим є визначення, що розуміється під терміном "аудит".

Існує декілька важливих проблем в аудиторській діяльності в Україні. Проблеми, які існують на сучасному етапі розвитку в Україні дуже гостро

стоять в державі. Вони потребують швидкого вирішення, оскільки наша держава розвивається швидкими темпами і просто необхідним є контроль з боку незалежних органів, які б могли надати цілком правдиву, точну та достовірну інформацію про результати діяльності підприємств. Таку функцію на себе взяли аудиторські фірми.

Першою проблемою є недостатня кількість методичних розробок з аудиторського контролю, які б регулювали діяльність аудиторів України. Недостатність прийомів, методів тягне за собою неточність аудиторського висновку на міжнародному рівні. Також проблемою є недостатня кількість кваліфікованих аудиторських кадрів. Недостатня кількість кваліфікованих кадрів тягне за собою не освоєння ринку аудиторських послуг. Третя проблема - недостатньо методичної інформації. І остання, навіть найголовніша проблема - недоброякісна робота аудиторських фірм.

Отже, основними напрямками розвитку аудиторської діяльності в Україні можуть стати:

- Розробка механізму практичного застосування МСА в Україні, створення до них коментарів у повному обсязі.

- Внесення необхідних змін і доповнень до Закону України «Про аудиторську діяльність» з метою приведення його у відповідність до інших законодавчих актів України, які прямо чи опосередковано впливають на регулювання аудиторської діяльності та розширення переліку підприємств, для яких щорічна аудиторська перевірка обов'язкова, а це, у свою чергу, збільшить ринок аудиторських послуг, а також введення додаткових положень, які б більш чітко унормували взаємовідносини аудитора та клієнта.

- Використовуючи узагальнений практичний досвід роботи міжнародних і вітчизняних аудиторських фірм, розробка типових методик аудиторської перевірки фінансової звітності підприємств у розрізі галузей їх діяльності.

- Поглиблення співпраці професійних аудиторських організацій України з міжнародними та європейськими професійними організаціями бухгалтерів і аудиторів.

- Розробка механізму ціноутворення на аудит та аудиторські послуги на основі вивчення міжнародного досвіду з цього питання та ін.

Також є можливим, вчити спеціалістів у цій спеціальності на достатньому рівні, дати їм необхідний обсяг знань. Якщо будуть кваліфіковані кадри, то Україна швидко займе своє місце на ринку аудиторської діяльності.

Наша держава розвивається дуже швидко, і розвиток аудиторської діяльності - один з головних аспектів розвитку держави. Ситуація, що склалася в Україні, потребує вирішення проблем, які мають місце у професійній діяльності аудиторів, аудиторських фірм і роблять неможливим успішний розвиток аудиту. Звичайно, не можливо щоб такий напрямок економіки розвивався без проблем, але ці проблеми можливо і потрібно вирішувати. Як можна побачити, проблеми не глобальні і їх можна вирішити.

Література: 1. *Бутинець Ф. Ф.* Аудит : підр. / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ПП «Рута», 2006. 2. *Ільїна С. Б.* Основи аудиту : навч.-практичний посібник. / С. Б. Ільїна. – К. : Кондор, 2006 Р. 3. *Бондар М. І.* Аудит в АПК: навч. посібник. / М. І. Бондар. – К. : КНЕУ, 2003. 4. *Шевчук О. А.* Аудит в Україні – проблеми та перспективи розвитку [Текст] / О. А. Шевчук, Н.Г. Здирко // Збірник наукових праць кафедри економічного аналізу Тернопільського національного економічного університету . – 2010. – №6. 5. Україна. Аудиторська Палата. Про затвердження плану зовнішніх перевірок систем контролю якості аудиторських фірм та аудиторів на 2010 рік // Аудитор України. – 2010. №1. 6. *Драч В. І.* Наступний крок: забезпечення якості аудиторських послуг [Текст] / В. І. Драч // Аудитор України. – 2009. – №5/6. 7. *Шульман М. К.* Проблеми практичної реалізації принципу незалежності у діяльності аудитора [Текст] / М. К. Шульман // Аудитор України. – 2007. – №14.

УДК 567.6

С.А. МЕХОВИЧ, к.е.н, професор, НТУ «ХП»

Ю.Н. РОЗПУТЬКО, магістр, НТУ «ХП»

ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ ТА УКРАЇНІ

Сучасний розвиток сучасного контролю і аудиту активно доповнюється аудитом ефективності, попит на який швидко зростає, що обумовлює актуальність теми. Таке зростання зумовлене обізнаністю про вигоди, які він може принести.

Аудит ефективності — форма контролю, яка спрямована на визначення ефективності використання бюджетних коштів для реалізації запланованих